

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 7. — Tovariš Armin Gradišnik je napisal članek „Nekaj o avtoriteti“, kjer pravi med drugim: „Dajte nam v to poklicani dosti — kruha, ne dopustite, da bi ob sramotnih plačah morali moledovati pri nepoklicanih čisto podpore! Plačajte nas tako, kakor to zasluži naše naporno delo: in ugledni bomo ter tudi ugledno lahko nastopali in delovali!“ — Drugi članek „Individualna stran vzgoje in pouka v ljudski šoli“ je poslovenil Dragotin Svoboda po češkem izvirniku Jos. Zbroža. — „Bili ali ne — bili?“ se zove košček odgovora, ki ga je napisal dr. Jos. Tomišek na izvajanja Matije Herice, priobčena v zadnjih številkah „Popotnika“. — L. Lavtar objavlja spis „Podrobno stopnjevanje pri računskem pouku“. — V naslednjem članku trdi Matija Heric, da ni povedkovih zavisnikov. — V „Književnem poročilu“ je na prvem mestu zaključena ocena knjig „Slovenske Šolske Matice“ za l. 1905. Karel Humek poroča o knjigah „Jahrbuch für den Zeichen- und Kunstunterricht“ in „Erprobter Lehrgang für das moderne Zeichnen“. J. Bratina pa poroča o „Systematisches Verzeichnis der in der k. k. Universitätsbibliothek in Graz befindlichen Dissertationen pädagogischen Inhaltes“. — Ivan Šega prijavlja 119. in 120. odstavek svojih poučnih „Pedagoških utrinkov“. — Pet strani vele-zanimivega „Razgleda“ zaključuje tudi to „Popotnikovo“ število.

Šopek šolskih pesmi itd. Priredil in na svetlo dal Anton Kosi. I. in II. del. To je najnovejše delo našega na polju mladinskega slovstva neutrudnega tovariša. V teh šopkih je zbral lepo število narodnih pesmi in jim podložil besedilo iz šolskih beril. Poleg narodnih je pa tudi nekaj njegovih napevov in pa nekaj napevov znanih glasbenikov: Adamiča, Ipavca itd. Ti umetni napevi so z malimi izjemami zloženi jako srečno po narodnih motivih. Za pesmi v berilih je pa skoraj ravno tako srečno volil narodne napeve. Sploh lahko rečem, da smemo biti te bogate in lepe zbirke prav veseli, prvič že zato, ker nam podaja toliko izbiro prikladnih pesmi za šolo, drugič pa zato, ker je vsa zbirka osnovana na podlagi narodne pesmi, ki ima gotovo največji vtisk na mlado in staro in torej ne bo uhajala pri enem ušesu noter, pri drugem pa — ven, nego ostane v — sreči. To zbirko si mora nabaviti vsaka ljudska šola in vsak učitelj-pevec. To je naša dolžnost že zaradi sebe, potlej pa tudi zaradi velezaslužnega izdajatelja A. Kosija, da za svoj obili trud ne bo imel še gmotne škode; honorarja itak ne išče.

Ker pa več oči več vidi in da se ne bo reklo, da samo hvalim, naj dodam še par blagohotnih opazk po vrsti, kakor sem si jih zabeležil pri pregledovanju „Šopka“.

I. del, str. 20. „Angel budi“ B ni srečna; veliko boljša je A. Str. 30. A. V berilih so besede: „prav pridni, čedni vsi,“ tu pa je: „prav pridni ino čedni vsi“. Čemu ta ino, ki je potem še napev zveržil?

II. del, str. 10. „Bolni tovariš“ in še par Stritarjevih pesmi niso prikladne za popevanje, ker je Stritar pač odličen pesnik, a gotovo ne odličen pevec. Zato pa kaka njegova pesem nima prav nič napeva v sebi.

Str. 28. „Dekle in roža“ bi imela lahko napev narodne: „Dekle na vrtu zelenem sedi“.*)

Str. 42. „Naša vas“ A. Ta napev se že sploh poje na Levstikovo: „Stoji učilna zidana“.

Str. 49. in 51. Narodnim napevom, katerih besede lahko mladini damo, ne smemo nikdar dajati drugih besed.

Str. 49. je narodna: „Na planincih solnce sije“, str. 51. pa: „Ko ptičica sem pevala“.

Str. 67. Bilo bi privzeti narodni napev, ki ga je izdala „Glasbena Matica“, Narodne pesmi, IV. zv. str. 59.

Str. 76. „Mlade vojake“ pustimo kar pri Parmovem napevu!

Če še dostavim, da mladino ne kaže siliti v višavo čez es, tedaj sem s kritiko pri kraju in le želim, da se krasni „Šopek“ čim prej razširi po naši domovini ter prinese obilo nedolžnega veselja med mlado in staro! Janko Žirovnik.

Vestnik.

Šolske tiskovine. Šolska vodstva še enkrat prosimo, naj takoj začno naročati v naši tiskarni šolske tiskovine, da bo mogoče ugoditi naročilom ob pravem času. Geslo „Svoji k svojim!“ naj pride v popolno veljavo ter naj bo v dokaz naše stanovske zavednosti!

Naša tiskarna ne da „Slovenca“ in njegovim urednikom miru. Zadnjo soboto si jo je privoščil v podlistku, pisanem v jeziku, ki ga govorijo najzanimnejše ljubljanske barabe. Ako sodimo ptica po petju, potem vemo tudi v tem primeru, s kom imamo opraviti. To nas sicer nič ne moti, ker smo prepričani, da izvirajo vsi „Slovenčevi“ napadi iz zavisti in nevoščljivosti. Ti napadi bodo zavednemu učitelstvu v izpodbudo. Oklene naj se svoje tiskarne in dokaže katoliškemu samogoltnikom, da prezira njihove sirove napade!

Osmi kongres slovanskih časnikarjev se vrši dne 8. in 9. septembra letos na Moravskem v Uh. Hradišču poleg Velehrada.

XXI. redna velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda se vrši v Logatcu dne 2. avgusta t. l. Na dnevnem redu so tudi volitve v društveno vodstvo, namestništvo in razsodništvo. Radovedni smo, ako bodo vsaj letos upoštevali želje učiteljstva, ki ima za družbo mnogo zaslug, a nobenih pravic. Svoje želje je učitelstvo preciziralo lansko leto pri skupščini „Zaveze“ v Pulju in letos v Šoštanju.

O uvodnem članku „Učitelj in politika“, ki smo ga priobčili v zadnji številki, smo čuli mnogo pohvalnih glasov.

Tožbo proti „Slovencu“, oziroma proti njegovemu odgovornemu uredniku, dr. Ignaciju Žitniku, je vložil tovariš A. Germak zaradi neresničnih in neutemeljenih očitanj glede znane sorske afere.

Zrelostne preizkušnje na e. kr. ženskem izobraževališču v Gorici. — Prebile so izpite: 1. Z odliko za ljudske šole s slov. in nemškim učnim jezikom: Gabrijelčič Milica, Škrjanc Josipina in Turšič Hermína; 2. z odliko za nemške in z zrelostjo za slov. ljudske šole: Abram Ema, Vizjak Ana; 3. z odliko za slov. in zrelostjo za nemške ljudske šole: Pipan Tereza, Šket Marija, Vandjal Lavoslava; 4. Zrele z nemškim in slov. učnim jezikom so: Bellinger Gizela, Cigoj Terezija, Gulin Ljudmila, Heren Marta, Kocmut Marija, Mervič Doroteja, Murgel Erna, Rolih Štefanija, Sedej Ana, Šantel Danica, Vittori Gabrijela, Vončina Josipina. 5. Zrele s slov. učnim jezikom: Brišnik Ana, Kregar Marija, Marinič Josipa, Mikuluž Gabrijela, Perin Ana, Pogorel Štefanija, Poljšak Srečka, Prešeren Helena, Ress Avgusta, Sterniš Ema, Vovk Emilija.

Od ormoškega okrajnega šol. sveta so krajnim šol. ogledom imenovani za novo dobo gg.: Fr. Gomzi za Ormož-okol., Jos. Rajšp za Ormož-mesto, Makso Robič za Središče, A. Porekar za Sv. Miklavž, J. Škrlec za Sv. Tomaž, J. Veselič za Vel. Nedeljo, M. Ivanuša za Hum, Fr. Šostarič za Bolfenk, L. Petovar za Svetinje, J. Čajko za Runeč in J. Horvat za Sv. Lenart.

Poziv. Odbor društva „Akademija“ nam je poslal ta-le poziv: Tudi med Slovenci začenja prodirati spoznanje, da je treba skrbeti za izobrazbo širših mas. Ta izobrazba mora biti umska in uravna. Ako pa hočemo, da bo t. zv. poljudno delo uspešno, mora biti organizovano, sistematično. „Akademija“ si je naložila nalogo, da širi med slovenskim narodom omiko v naznačenem zmislu. Ne more pa zadoščati vsem potrebam, ako ne najde zaslombe in podpore po vseh večjih krajih na Slovenskem. Take zaslombe in podpore naj bi bile čitalnice, bralna in akademična društva. „Akademija“ nasvetuje, da bi čitalnice, bralna in akad. društva kot redni člani društva posredovala med njim in med ljudstvom s tem, da 1. vzbujajo zanimanje za delovanje „Akademije“ in pridobivajo somišljenikov in prijateljev; 2. da po svoji možnosti javljajo predavatelje in predmete predavateljev, ki so potem društvu na razpolago za okrožja dotičnih čitalnic, bralnih in akad. društev; 3. da se vrši vse delo enotno po enotnem načrtu in enotnem duhu, upoštevajoč pri tem lokalne potrebščine in prilike. Odbor „Akademije“ se torej obrača s prošnjo, da nam blagovolite do konca meseca avgusta odgovoriti na sledeči vprašanji: I. Ali

*) Te besede so bile tudi zložene na ta napev, ki ga je priobčil „Zvonček“. Škoda, da ni tega lepega napeva v „Šopku“. Uredn.

smatrate naš nasvet za potreben in možen? II. Ali ste pripravljene pristopiti kot društvo k „Akademiji“ in delovati za njen namen? Ko dobimo vse odgovore, se bo odbor posvetoval o došlih nasvetih in se bo končno sklepalo o njih pri obnem zboru, na katerega bi prišli delegatje vseh onih čitalnic, bralnih in akad. društev, ki se javijo kot člani „Akademije“. Odgovori naj se pošiljajo na tajnika društva (Ljubljana, Breg 16/II.)

Duhovne vaje za učiteljice. Predstojništvo uršulinskega samostana v Ljubljani sklicuje duhovne vaje za učiteljice. Vrše se od 2. do 6. septembra letos. Iz tega je razvidna velika klerikalna skrb za blagor naših kolegic.

Denarne premije Metelkove ustanove v znesku po 62 K 47 h je priznal deželni šolski svet v Ljubljani tovarišem Ivanu Bajcu v Spodnji Idriji, Ivanu Cvirnu v Veliki Dolini, Ivanu Gradu v Košani, Juliju Slapšaku v Vodicah, Ivanu Dremelju na Polici in Ivanu Šemerlu v Lescah.

Okrajna učiteljska skupščina za kranjski šolski okraj se je vršila letos dne 5. julija v Cerkljah. — Še pred zborovanjem pa se je zbralo skoro vse učiteljstvo tega okraja na velesovškem pokopališču ob grobu pred dvema letoma umrlega tovariša Josipa Petkovška. Pevci-učitelji so mu zapeli nadgrobnico „Blagor mu“, na kar je nastopil kot govornik tovariš nadučitelj A. Rapč iz Smlednika, ki se je v krasnih, poetično zbranih besedah spominjal njega, ki uživa pod to rušo zaželeni mir, ki mu ga učiteljsko življenje ni moglo dati. Na pokopališču je bila zbrana velesovška šolska mladina in mnogo domačega ljudstva, ki je z zanimanjem in s solzami poslušalo govornikove prelepe besede. Z odpeto pesmijo „Nad zvezdami“ se je završilo slavo odkritja nagrobnega spomenika. Ob določeni uri odpravi v prostorih cerkijanske šole c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Ferd. Kalinger zborovanje, pozdravi vse navzoče učiteljstvo, posebno pa še c. kr. okrajnega glavarja g. Alfonza Pirca kot vnetega prijatelja šole. Le-ta se za pozdrav primerno zahvali. — Svojim namestnikom imenuje nadučitelja g. J. Pezdica, ki opravlja s tem dnem že dvanaestič zapored posel namestništva pri tukajšnjih okrajnih učiteljskih skupščinah. Tudi neke vrste jubilej! Zapisnikarjem sta bila izvoljena tovariši Fr. Ivanc in gđc. Janja Miklavčičeva, oba iz Kranja. — Obsežno poročilo c. kr. okr. š. nadzornika o stanju šolstva je bilo prav zanimivo. Pri tej točki so posegli v debato tovariši nadučitelji Perko, Paternost in Kmet. Konstatiralo se je, da ne dovolijo višje šolske oblasti v marsikaterem kočljivem vprašanju ničesar učiteljem, vse pa veroučiteljem, kakor bi bili zanje veljavni drugačni zakoni. Nad vse poučno je bilo predavanje g. profesorja Fr. Suherja. Njegovo poročilo „Risanje po naravi s posebnim ozirom na ljudske šole“ je lep dokaz vsestranskega in temeljitega podrobnega dela. Na dovršenih, po sobi razobešenih risbah nam je pokazal pot, po kateri mora hoditi vsak, ki hoče uspešno učiti risanje po naravi. Po predavanju so stavili nanj mnogi zborovalci vprašanja, na katera je g. referent rade volje odgovarjal. Učno sliko „Gos“ po biološki metodi, kateri referat je pismero izvršilo vse učiteljstvo tega okraja, je prečital tovariš Josip Svetlič, učitelj v Škofji Loki. Poročilo knjižničnega odbora se vzame na znanje. Vobče se je čitalo mnogo več kakor prejšnja leta. Število knjig v knjižnici se je izdatno povečalo, pa tudi račun kaže nekaj preostanka. Načelnik knjižničnega odbora, g. J. Pezdica, je glede točnosti denarnega dospekta imenoma pohvalil g. nadučitelja Fr. Pápa iz Škofje Loke, za kar se mu je ta toplo in prijateljski zahvalil. V knjižnični odbor se volijo z vzklikom vsi dosedanji odborniki, le namesto odstopivšega člana tovariša Fr. Ivanc se voli tovariš V. Rus. — Istotako se potrdijo v stalni odbor vsi stari odborniki, namesto umrlega g. naduč. J. Kraglja pa se privzame tovariš nadučitelj A. Kmet. Na predlog tovariša V. Rusa se voli za dopolnilno dobo zastopnikom učiteljstva v c. kr. okrajni šolski svet namesto umrlega g. nadučitelja J. Kraglja tovariš Fran. Luznar, nadučitelj na Primskovem; za prihodnjo šestletno dobo pa že imenovani izvoljenec ter dosedanji zastopnik tovariš nadučitelj Andrej Kmet. Obe volitvi se izvršita enoglasno. Ker samostojnih predlogov ni bilo, zaključil g. nadzornik peturno zborovanje s slava-klici na presvetlega cesarja. — Pri banketu, ki se je vršil na lepem Vavkovem vrtu, se je razvila med petjem in raznimi govori prav živahna zabava. Tovariš nadučitelj Fr. Luznar je nazdravil g. nadzorniku kot odkritemu prijatelju učiteljstva. To pot pa je po daljšem presledku zopet skrbel za

smeh, tovariš Miklavž Stanonik iz Sele z dovtipnimi, napitnimi, dvovrstnimi verzi.

Brežiški, kozjanski in sevnški šolski okraj je imel svoje skupno zborovanje v Vidmu dne 16. junija. Predsedoval mu je nadzornik gospod Gustav Vodusek, ki se je v svojem otvoritvenem govoru spominjal umrlega Iv. Matka nadučitelja iz Rajhenburga, in gospe Terezije Romihove učiteljice v Vidmu, poudarjajoč njiju vestno in vztrajno delovanje v težavnem poklicu. Navzoči vstanejo. V svojem letnem poročilu je gospod okrajni šolski nadzornik omenjal posebno pomnožitev učil, navduševal učiteljstvo k nadaljni izobrazbi ter ga pohvalil, da se zaveda svoje dolžnosti in jo tudi vestno izvršuje. Potem nam je dal nasvete za posamezne predmete, ki so tembolj uvaževanja vredni, ker temeljijo na podlagi najnovejših pridobitev brez vsake pretiranosti. Jako srečna misel je, da se nam ta poročila pomnožijo in dopolnjejo; ko bi se to le nekoliko prej zgodilo. Razgovarjali smo se pa o sledečih temah. 1. Zakaj ne more sedanja šola z ozirom na socialne razmere popolnoma doseči svoje vzgojne naloge? Ta razprava je zbudila duhove in razvnela prav živahen razgovor. Lepo je od gospoda nadzornika, da ne ovira prostih razgovorov in ne jemlje v zlo tudi odkrite izpovedi. Le tako je mogoče, da so uradna zborovanja živahna in plodovita; po burji so pa duhovi tem čilejši za nadalnje delo. 2. Vzorni šolski vrt in njega pomen za kmetijstvo. 3. Podrobna razdelitev učne snovi iz zemljepisa in zgodovine. S tem se je završilo težavno in vsega pripoznanja vredno delo razdelitve učne snovi iz realij. Na to so prišla poročila o okr. učiteljskih knjižnicah in se vršile volitve v stalne odbore. — Po dovršenem dnevnem redu se zahvali predsednikov namestnik tov. Tomine gospodu nadzorniku za dobrohotne nasvete in nepristransko vodstvo ter mu čestita v imenu vsega učiteljstva na častnem naslovu ravnatelja, ki je bil z njim pred kratkim odlikovan, poudarjajoč, da ta čast zadeva tudi nas, ker je višja šolska oblast kaj skopa z odlikovanji. Gospod nadzornik izraža svoje veselje nad to izjavo, ki mu je v dokaz, da se ni motil v odkritosrčnosti in prijateljskem razmerju svojega učiteljstva do njega.

Samohvala. Nemški tovariš nam piše: Kdor ne ve, kaj je samohvala, ta naj vzame v roke zadnjo „Laibacher Schulzeitung“ in naj tamkaj bere poročilo o okrajni učiteljski skupščini v Kočevju. Iz onega poročila se razvidi, kako zna nadzornik Peerz hvaliti — samega sebe! To povzdigovanje v deveta nebesa meče čudno luč na moža, ki pleza po hrbitih učiteljstva lepo po lestvici naprej in pozablja pri tem hvalevrednem poslu pisati — šolske naloge! Nemci imamo prislovico, ki primerno in dostojno označuje tako samohvalo. G. Peerz gotovo pozna to prislovico!

Razgled po šolskem svetu.

— **Odločen nastop slovenskega učiteljstva.** V „Edinosti“ čitamo: Pri uradni okrajni učiteljski skupščini za brežki okraj na Vidmu so učitelji letos čvrsto nastopili. Oglasili so se, da nemščina ne sodi v slovenske ljudske šole kakor obvezen predmet in da bi slovenskih otrok ne smeli sprejemati v nemške šole, nemških otrok pa ne v slovenske učilnice. Z veseljem poudarjamo tudi mi mnenje in zahtevanje, da bi slovenske mladine ne smeli poučevati v nemških šolah. Če je nemščina učni predmet, osobiti neobvezni predmet v najvišjih razredih ali če ni, na to ne polagamo velike važnosti. Da se pa nemški otroci ne sprejemajo v slovenske šole, to je znano; vsaj redki slučajji, da bi bilo več Nemcev naseljenih med Slovenci. Kjer jih je pa le količkanj, ondi ustanavljajo zanje šole — uradnim ali privatnim potem (Schulverein)! Takih nemških šol, kjer je število nemških otrok neizmerno majhno, je vse polno na Spodnjem Štajerskem, n. pr. v Brežicah, Sevnici, Laškem trgu, Vojniku, na Slatini, v Rogatcu, v Ormožu, Vitanji, Šoštanju, Slovenjgradcu, Ljutomeru itd. Ako bi te šole bile le enorazrednice, bi bilo v njih morda (!) 80 % nemških in le 20 % slovenskih otrok. Ker so pa dvorazredne, trirazredne in celo štirirazredne, imajo pa le kakih 20 % nemških in kakih 80 % slovenskih otrok. — Če se učitelji na uradnih učiteljskih skupščinah izjavljajo zoper to pedagoško zlorabo slovenskih, oziroma nemških otrok, bi se morale tudi šolske gosposke ozirati na to, da bi otrok, ki ne umejo učnega jezika dotične šole, ne spre-